Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Lausunto

13.10.2022

VN/17/2022
VN/17/2022-TEM-110

Eduskunta
Maa- ja metsätalousvaliokunta

Viite: Maa- ja metsätalousvaliokunta perjantai 14.10.2022 klo 10.00 / HE 196/2022 vp /
Lausuntopyyntö 5.10.2022

Työ- ja elinkeinoministeriön lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi terveydensuojelulain muuttamisesta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi HE 196/2022 vp

Työ- ja elinkeinoministeriö esittää lausuntonaan seuraavaa.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi terveydensuojelulakia, vesihuoltolakia, ympäristönsuojelulakia sekä eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annettua lakia. Ehdotettavilla muutoksilla pantaisiin täytäntöön Euroopan unionin uusi juomavesidirektiivi (EU) 2020/2184. Esitys liittyy valtion vuoden 2023 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2023.

Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle esitettävät uudet tehtävät ja Turvallisuus- ja kemikaaliviraston tulosohjaus

Esityksessä esitetään Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukesille uusia markkinavalvonnan tehtäviä ja tehtäviin tarvittavia lisäresursseja.

Esityksen mukaan veden kanssa kosketuksissa olevien tuotteiden markkinavalvonta tulisi Tukesille uudeksi tehtäväksi. Tukes olisi talousveden kanssa kosketuksissa olevien tuotteiden hygieenisyyttä koskevien vähimmäisvaatimusten markkinavalvontaviranomainen juomavesidirektiivin soveltamisalaan kuuluvissa tuotteissa. Sektorikohtaiset tuotevaatimukset säädettäisiin terveydensuojelulaissa, sen uudessa 17 b §:ssä.

Esityksen mukaan tuotteiden markkinavalvontatehtävän hoitamisen arvioidaan aiheuttavan Tukesille kahden henkilötyövuoden (2 htv) suuruisen lisäresurssitarpeen. Markkinavalvontaan liittyvien tietojärjestelmien kehittämis- ja ylläpitotyö sekä uusien valvottavien tuotteiden testaus- ja tuotehankinnat aiheuttaisivat Tukesin toimintamenomäärärahaan 95 000 euron vuosittaisen lisäresurssitarpeen. Arvioitu lisäresurssitarve kattaisi toimintaympäristökartoituksen, valvonnan (kenttävalvonta, tuotteiden hankinta ja testaus, asiakirja- ja merkintävalvonta), viestinnän, tiedottamisen ja neuvonnan, asiakaspalvelun, valmentavan valvonnan (yritysten opastus, ohjaus ja neuvonta), kansallisen sidosryhmä- ja viranomaisyhteistyön sekä EU-yhteistyön. Vuonna 2023 määrärahan käyttö painottuisi tietojärjestelmien päivitykseen ja rakentamiseen, minkä jälkeen määrärahan käyttö kohdentuisi pääosin markkinavalvontaan, kuten tuotteiden hankintaan ja niiden testaukseen. Lisäresurssitarpeet sisältyvät valtion vuoden 2023 talousarvioesitykseen.

Postiosoite Postadress Postal Address	Käyntiosoite Besöksadress Office	Puhelin Telefon Telephone	Faksi Fax Fax	s-posti, internet e-post, internet e-mail, internet
Työ- ja elinkeinoministeriö PL 32 00023 Valtioneuvosto	Aleksanterinkatu 4 Helsinki	0295 16001 +358 295 16001	09 1606 2160 +358 9 1606 2160	kirjaamo.tem@gov.fi www.tem.fi

Työ- ja elinkeinoministeriölle kuuluu Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukesin yleinen tulosohjaus. Tulosohjauksen näkökulmasta ministeriö on johdonmukaisesti katsonut, että Tukesin tehokkaan toiminnan varmistaminen edellyttää sitä, että annettaessa virastolle uusia tehtäviä tai laajennettaessa nykyisiä, virastolle osoitetaan myös näitä tehtäviä vastaavat lisäresurssit. Jatkossa riittävästä resursoinnista huolehtiminen on välttämätöntä myös koska Tukesin toimiala on laaja ja jakautuu myös valtioneuvostossa usean ministeriön toimialalle.

Työ- ja elinkeinoministeriö pitää tärkeänä, että viranomaistehtäviin varmistetaan riittävät resurssit ja pitää näin ollen esitettyjä resursseja tarpeellisena. Tukesin tehtävien hoitamisen edellytyksenä on, että vuoden 2023 talousarviossa saadaan esitetyt resurssit. Valmistelun aikana on tehty yhteistyötä ministeriöiden ja Tukesin kesken. Työ- ja elinkeinoministeriö kiinnittää lisäksi huomioita siihen, että tehtävät saattavat myöhemmin laajeta esimerkiksi EU-tasolla johtuvista syistä tai ilman kansallista lakimuutostarvetta. Työ- ja elinkeinoministeriö pitää tärkeänä seurata lain toimivuutta ja Tukesin resurssien riittävyyttä.

EU:n markkinavalvonta-asetuksen täytäntöönpano ja markkinavalvontalain hyödyntäminen

Esityksessä tuotteiden markkinavalvontaan sovelletaan EU:n markkinavalvonta-asetusta juomavesidirektiivin mukaisesti. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työ- ja elinkeinoministeriön vastuulla olevaa horisontaalista eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annettua lakia (1137/2016, jäljempänä markkinavalvontalaki, lakiehdotus 4). Markkinavalvontalain soveltamisalaan kuuluvien sektorikohtaisten tuotelakien vaatimusten valvontaan sovelletaan markkinavalvontalain säännöksiä, jotka koskevat erityisesti valvontaviranomaisten valvontakeinoja. Esityksessä markkinavalvontalain soveltamisalaa laajennettaisiin lisäämällä soveltamisalaan tässä yhteydessä terveydensuojelulaki. Talousveden kanssa kosketuksissa olevien tuotteiden hygieenisyyttä koskevien vaatimusten markkinavalvontaan sovellettaisiin jatkossa markkinavalvontalakia, jollei sektorilaissa toisin säädetä. Tukes olisi kyseisten tuotteiden uusi markkinavalvontaviranomainen. Tulli olisi ulkorajavalvontaviranomainen.

Työ- ja elinkeinoministeriö koordinoi EU:n markkinavalvonta-asetuksen täytäntöönpanoa. EU-tasolla yhteensä yli 70 eri EU-tuotesäädöksen markkinavalvontaa koskeva sääntely on yhdenmukaistettu markkinavalvonta-asetuksella, jolla korvattiin aiempaa EU-sääntelyä. Asetuksessa säädetään muun muassa yleisistä yhdenmukaisista puitteista markkinavalvonnalle ja ulkorajavalvonnalle jäsenvaltiossa, talouden toimijoiden velvoitteista sekä vähimmäisvaatimuksista markkinavalvontaviranomaisen toimivaltuuksille. Markkinavalvontalain soveltamisala on laajentunut EU:n markkinavalvonta-asetuksen täytäntöönpanon edetessä kattamaan valtaosan markkinavalvonta-asetuksen soveltamisalan sektoreista. Markkinavalvonta-asetuksen soveltamisala on laaja ja muutostarpeet kohdistuvat siten laajasti eri tuotesektoreille ja hallinnonaloille. Asetuksen soveltaminen alkoi täysimääräisesti kesällä 16.7.2021 lukien. Kansallista täytäntöönpanoa on tehty vaiheittain. Pääasiallisesti täytäntöönpanoa koskevat hallituksen esitykset on annettu eduskunnalle syksyllä 2021.

Työ- ja elinkeinoministeriö pitää hyvänä, että sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala hyödyntää horisontaalista markkinavalvontalakia sen vastuulle kuuluvan EU-tuotesääntelyn täytäntöönpanossa. Työ- ja elinkeinoministeriö on pitänyt tavoiteltavana, että kansallista markkinavalvontaa koskevaa sääntelyä yhdenmukaistetaan eri sektoreilla niin pitkälle kuin se tuotesektorin erityispiirteet huomioiden on mahdollista hyödyntäen horisontaalista markkinavalvontalakia. Markkinavalvontalain soveltamisalan laajentuessa uusille tuotesektoreille se vastaa paremmin myös Euroopan unionin markkinavalvontasääntelyn rakennetta ja mahdollistaa tulevaisuudessa joustavamman reagoinnin mahdollisiin säädösmuutoksiin. Sääntelyn yhdenmukaistaminen on yleisesti ottaen hyödyllistä niin lainvalmistelun, valvontaviranomaistoiminnan kuin talouden toimijoidenkin kannalta.

Teknisiä huomioita

Kohdassa ”Suhde muihin esityksiin” työ- ja elinkeinoministeriö pyytää valiokuntaa huomioimaan, että työ- ja elinkeinoministeriössä valmisteltu hallituksen esitys eduskunnalle EU:n markkinavalvonta-asetusta täydentäväksi lainsäädännöksi eräillä tuotesektoreilla (HE

195/2022 vp) on annettu. Esityksessä muutettaisiin myös markkinavalvontalain 1 §:n 1 momenttia.

hallitusneuvos Pauliina Kanerva

Jakelu Maa- ja metsätalousvaliokunta